

Lintuopas

Lintuoppaassa on esitelty muutamia Mynälähdellä esiintyviä lintulajeja.

Haapana	2
Isokoskelo.....	3
Jouhisorsa	4
Kyhmyjoutsen	5
Lapasotka	6
Laulujoutsen	7
Merihanhi.....	8
Pikkujoutsen	9
Silkkiuikku.....	10
Sinisorsa.....	11
Tavi	12
Telkkä.....	13
Uivelo.....	14
Oppaan kokoaminen ja lähteet:	15

HAAPANANA

Tuntomerkit

Haapana on yleensä noin 45 - 50 cm pitkä ja painaa 600 - 800 grammaa.

Korkea otsa, lyhyt nokka sekä valkea vatsa ovat hyviä tuntomerkkejä alkusyksyllä, jolloin haapanat ovat harmaan - punertavanruskeita.

Kuva Kim Kuntze

Elintavat

Haapana rakentaa pesänsä ruovikon laitaan tai metsän reunaan aluskasvillisuuden suojaan. Jotkut parit ovat alkaneet pesiä kaupunkien puistossa ja pihhoilla.

Naaras munii huhti- kesäkuussa 7 - 9 munaa, joita se hautoo n. 24 vuorokautta. Naaras huolehtii poikasistaan noin kuusi viikkoa.

Talvehtimaan jääneet haapanat voivat risteytyä sinisorsien kanssa.

Haapana pesii vesistöjen tuntumassa koko Suomessa. Suomen pesintä kannaksi on arvioitu 50 000 - 70 000.

Levinneisyys

Haapana pesii Siperiassa, Skandinaviassa, Pohjois-Englannissa ja Islannissa. Suomessa haapanaa tavataan koko maassa. Pohjoisessa kanta on runsas ja etelässä harvalukuisempi.

ISOKOSKELO

Tuntomerkit

Isokoskelolla on uikkumainen mustavalkea vartalo, pitkähäkö kaula ja pitkänomainen pää. Koiraalla on tummanvihreä pää, naaraalla punertava ja hapsottava takatukka.

Kuva Kim Kuntze

Pituus on 70 cm, siipien kärkiväli on 95 cm ja paino 1-2 kg. Ääni on karheaa korinaa. Vanhin suomalainen rengastettu isokoskelo on ollut 12 vuotta 6 kuukautta ja 13 päivää vanha. Euroopan vanhin oli sveitsiläinen 14 vuotta ja 10 kuukautta vanha isokoskelo.

Elintavat

Isokoskelon elinympäristöjä ovat järvet, joet ja merenrannat. Isokoskelo on kokosukeltaja. Se syö pieniä kaloja, simpukoita ja äyriäisiä.

Isokoskelot saalistavat ryhmänä siten, että esimerkiksi emo poikasineen ui viuhkamaisena muodostelmana, ajaen edellään kalaparvea. Lähellä rantaa kalaparvi kerääntyy yhteen, ja koskeloiden on helppo pyydystää saalis parvesta. Syksyllä ja keväällä voi nähdä aikuisten koskeloiden toimivan samalla tavoin.

Levinneisyys

Pesimisalueet ovat Eurooppa, Pohjois-Aasia ja Pohjois-Amerikka. Pohjoisessa pesivät isokoskelot muuttavat etelämmäksi vesien jäätyessä. Suomen koskelot muuttavat yleensä Etelä-Ruotsiin ja Tanskaan. Lämpiminä talvina ne jäävät Lounais-Suomen saaristoon. Isokoskelo pesii koko Suomessa. Parimäärä on noin 25 000 - 35 000.

JOUHISORSA

Tuntomerkit

Kaunispuukuinen koiras on helppoa tunnistaa. Pää ja osa kaulasta ovat ruskeat, ja molemmissa kaulan puolissa on kapea valkoinen kiila. Pyrstön alapeitinhöyhenet ovat mustat ja edestä kellertävän alueen rajoittamat.

Kuva Kim Kuntze

Sivut ovat ohuesti harmaan viheröimät, kaula pitkä ja kapea pyrstö.

Naaras vaikuttaa ruskean harmaalta etäämpää, mutta se on täplikäs muistuttaen heinäisorsanaarasta, mutta on harmaampi. Siltä puuttuu koiraan pitkä pyrstö. Pyrstö on pidempi kuin muilla puolisukeltajilla. Kesäpuukuinen koiras on hyvin naaraan näköinen. Koiraan ääni muistuttaa viulunkielen näppäilyä, naaras äänтелеe rä-rä.

Elintavat

Jouhisorsa pesii ruohikkoisilla rannoilla koko maassa. Pesä on sijoitettu maahan pensaaseen alle tai korkean ruohon sekaan. Munat 6-10 ovat harmaanvihreitä.

Jouhisorsa munii touko- ja kesäkuussa. Jouhisorsan pääasiallista ravintoa ovat vesikasvien osat, nilviäiset ja vesihyönteiset.

Levinneisyys

Jouhisorsia esiintyy aina Ahvenanmaan saaristosta pohjoisimpaan Lappiin. Etelä-Suomessa se on pesivinä harvinaisen.

KYHMYJOUTSEN

Tuntomerkit

Kyhmyjoutsen on 145 - 160 cm pitkä ja sen siipien kärkiväli on 210-240 cm. Seisovan linnun pää ulottuu 1,2 m:n korkeuteen. Koiras on suurempi kuin naaras.

Kuva Kim Kuntze

Kyhmyjoutsen on yksi suurimmista lentävistä linnuista, sillä koiras painaa yli 12 kg ja naaraskin yli 11 kg.

Elintavat

Kyhmyjoutsenen tärkeimpiä pesimäalueita ovat lammet, järvet ja merenlahtien sekä saariston matalat rantavedet. Laulujoutsenen kannan edelleen vahvistuessa, Suomessa kilpailussa heikompi kyhmyjoutsen, joutuu todennäköisesti luopumaan osasta pesimäpaikoistaan.

Kyhmyjoutsenen ravinto koostuu lähinnä vesikasveista, joihin ne ulottuvat pitkän kaulansa ansiosta. Poikaset syövät aluksi myös vesihyönteisiä.

Levinneisyys

Kyhmyjoutsen on peräisin Länsi-Aasiasta, josta se on luontaisesti levinnyt Euroopan lauhkeille alueille. Levittäytymishistoriaa on kuitenkin vaikea tutkia, sillä sitä on koristeellisen ulkomuodon ja maukeaan lihan vuoksi pidetty kasvattina jo varsin pitkään.

Suomessa kyhmyjoutsenta tavataan rannikkoalueilla koko Suomenlahdella, kaukana Perämerellä ja useilla sisävesillä. Kanta Suomessa on varsin nuori, eikä esihistoriallisia löytöjä ole tavattu.

LAPASOTKA

Tuntomerkit

Koiraalla on hyvin tumma pää, joka kimaltelee sopivassa valossa vihreänsävyisenä. Koiraalla on myös tumma rinta ja kaula, valkea vatsa, harmaa selkä, sininen nokka ja keltaiset silmät. Naaraalla on rusehtava vatsa ja muuten se on musta.

Kuva Wikipedia

Lapasotkan pituus on 40-51 cm, siipien kärkiväli 75 cm ja paino noin 700 - 1300 g.

Elintavat

Vihreänruskeita munia on yleensä 6-13. Naaras hautoo noin 4 viikkoa. Poikaset ovat lentokykyisiä seitsemän viikon ikäisinä. Ravintona on lähinnä pohjasta sukellatut nilviäiset.

Elinympäristö

Pesimäaluetta ovat järvet, suot ja Pohjanlahden saaristo. Muuttaa talveksi avomeren tuntumaan. Pesä on maassa lähellä rantaa.

LAULUJOUTSEN

Tuntomerkit

Laulujoutsenen pituus on 140 - 160 cm, sen siipien kärkiväli on 205 - 235 cm, ja se painaa noin 9 - 11kg.

Kuva Kim Kuntze

Aikuinen lintu on valkea ja nokka muuten keltainen, mutta kärjestä musta. Nuori lintu on harmaa, ja sen nokassa on jo nähtävissä aikuisten nokan kuviot, jotka eroavat nuoren kyhmyjoutsenen mustatyvisestä nokasta. Yksilöt voi erottaa toisistaan nokan keltaisen alueen muodon perusteella. Sukupuolet ovat samanvärisiä, mutta koiras on naarasta suurempi.

Elinympäristö

Laulujoutsen välttää pesimistä suurten järvenselkien äärellä. Pohjoisessa se pesii lammissa. Etelämpänä se suosii reheviä lampia ja suojaisia järvenlahtia. Ravinnon saatavuus määrää reviirin koon: etelässä voi riittää pienempi alue, mutta pohjoisessa reviiri voi olla hyvinkin suuri.

Aivan viime vuosina on tavattu pesiviä pareja myös rehevissä merenlahdissa lähinnä Pohjanlahdella. Muuttomatkoillaan linnut pysähtyvät järville ja suojaisille rannikoille. Talvehtimisalueellaan laulujoutsenet viihtyvät perinteisesti järvillä, soilla, tulvamailla, murtovesilaguuneissa ja pienillä lahdilla.

Levinneisyys

Laulujoutsen pesii Euroopan ja Aasian pohjoisosissa Islannista Sahalinille. Laulujoutsen vaatii pesimisalueeltaan 150 päivän sulan veden jakson. Tämä määrittää pesimisalueen pohjoisrajan.

MERIHANHI

Tuntomerkit

Merihanhi on suurikokoinen harmaa hanhi, jolla on iso pää ja kolmion mallinen aprikoosinvärinen nokka. Jalat ovat vaaleanpunaiset. Siiven vaaleanharmaa etuosa on lentävän linnun hyvä tuntomerkki. Pituus 74 - 84 cm, siipien kärkiväli 160 cm, paino 2,5 - 6 kg. Ääni on voimakasta kaakatusta.

Kuva Kim Kuntze

Elintavat

Merihanhen pesä on luodolla, usein katajapensaassa suojassa. Merihanhi munii 5-6 kermanväristä munaa. Lounais-Suomen saaristossa muninta alkaa jo huhtikuussa.

Naaras hautoo munia 4 viikkoa. Koiras pysyttelee pesimäluodolla tai sen välittömässä läheisyydessä koko haudonta-ajan. Molemmat emot hoitavat poikasia. Poikaset kehittyvät nopeasti ja ovat lentokykkyisiä 8 viikon ikäisinä.

Merihanhen ravinto on kasvinosat, mm. heinät ja ruohot.

Levinneisyys

Merihanhi pesii koko Euroopassa Lapista Espanjaan ja Bulgariaan ja sieltä Itä-Kiinan asti. Sopivaa elinympäristöä merihanhelle ovat rannikot, kosteikot, järvet suot ja avoimet pellot.

Merihanhi pesii tavallisesti osittain metsäpeitteisillä pienehköillä luodoilla, usein lokkiyhdyksissä.

PIKKUJOUTSEN

Tuntomerkit

Pikkujoutsen on laulujoutsenen näköinen, mutta pienempi, pituus 115-127cm. Paino on 7,9 - 8,4kg.

Kuva Wikipedia

Pikkujoutsenen kaula on lyhyempi ja nokassa on huomattavasti enemmän

mustaa. Pikkujoutsenen ääni muistuttaa laulujoutsenen trumpetintoitotusta, mutta on haukkuvampi, nasaalimpi.

Elintavat

Pikkujoutsen syö vesikasveja.

Pikkujoutsen pesii tundralla, lammilla, järvissä ja joissa.

Pikkujoutsenet pariutuvat eliniäkseen 2-3 -vuotiaina. Kekomainen pesä tehdään kasvinjätteistä maalle, lähelle vesirajaa, usein pienelle saarelle.

Naaras munii 2-7 valkoista munaa, ja hautoo niitä 30 - 32 päivää.

Hautomisen ajan koiras vartioi pesää.

Levinneisyys

Pikkujoutsen pesii Kuolan niemimaalla ja muualla Pohjois-Venäjällä Tyynen valtameren rannoille asti, sekä Pohjois-Amerikan arktisilla alueilla. Ne muuttavat Vienanmeren, Suomen ja Viron kautta Elbe-joelle, Alankomaihin ja Britteinsaarelle.

Suomessa pikkujoutsenia nähdään säännöllisesti levähtämässä muuttomatkallaan, varsinkin keväisin.

SILKKIUIKKU

Tuntomerkit

Silkkiiukulla on pitkä kaula ja pitkä ohut nokka. Kaula ja pää ovat edestä valkeat ja takaa ruskeat. Poskessa on oranssi läikkä ja päässä harja.

Silkkiiukun soidintanssi on näyttävä. Linnun pituus on 46 - 51 cm, siipien kärkiväli 59 - 73 cm ja paino 900 - 1400 grammaa.

Elintavat

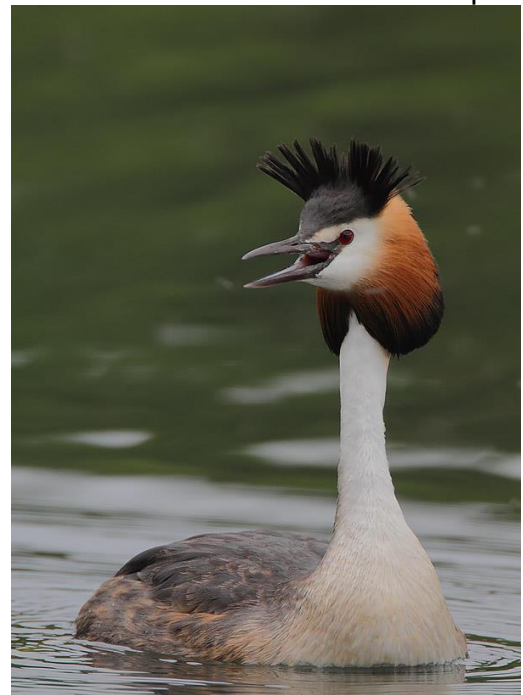
Silkkiiukku syö kaloja, sekä selkärangattomia eliöitä.

Silkkiiukun pesä on kelluvalla lautalla. Munia on 3 - 6 kpl, ja niitä haudotaan 25 - 29 päivää. Poikasten kuoriuduttua emo ruokkii niitä pari viikkoa ja tämän ajan myös kuljettaa poikasiaan selässä.

Levinneisyys

Pesii Euroopan ja Aasian järvissä ja vähäsuolaisilla merialueilla. Muuttaa Länsi- ja Etelä- Euroopan rannoille sulan veden perässä.

Etelä- ja Keski- Suomessa silkkiiukku on paikoin yleinen, Lapissa se on harvinainen. Suomen pesimäkanta on n. 50 000 paria.

Kuva Wikipedia

SINISORSA

Tuntomerkit

Juhlapukuisella koiraalla on vihreä pää ja kaula. Nokka on keltainen ja kaulan ympärillä on valkoinen rengas. Rinta on ruskea ja vatsa sekä selkä ruskeanharmaa. Pyrstö on musta ja pyrstösulista keskimmäiset ovat ylöspäin kiertyneet.

Kuva Kim Kuntze

Naaras on väriltään ruskeankirjava, mutta päälaki ja silmäkulmajuova ovat tummat.

Elintavat

Ravinto koostuu siemenistä, jyvästä ja ruohosta sekä erityisesti kesällä myös monenlaisista selkärangattomista. Talvisin sinisorsat syövät myös leivän ja pullanmuruja.

Sinisorsan pesä on suojaisessa paikassa. Laji pesii huhti- toukokuussa. Naaras munii 6 - 10 vihertävänharmaata tai -kellahtavaa munaa ja hautoo niitä noin 26 vuorokautta.

Levinneisyys

Sinisorsa on laajalle levinnyt lintu. Sitä tavataan pohjoisella pallonpuoliskolla Pohjois-Amerikassa, Etelä-Grönlannissa, Euroopassa, Pohjois-Afrikassa ja Aasiassa. Sitä on siirretty myös Australiaan ja Uuteen-Seelantiin. Koko maailmassa arvellaan olevan 19 miljoonaa sinisorsaa.

Suomessa sinisorsa on levinnyt koko maahan ja kanta on noin 200 000 pesivää paria. Sinisorsa on suurimmaksi paikkalintu, mutta osa muuttaa. Suurin osa Suomen sinisorsista muuttaa talveksi Etelä-Skandinaviaan ja Länsi-Eurooppaan, mutta osa talvehtii Suomen ulkosaaristossa ja sulapaikoissa. Muuttavat linnut palaavat takaisin Suomeen maaliskuun alusta lähtien.

TAVI

Tuntomerkit

Tavi on hyvin pieni puolisukeltajasorsa. Tavi on pituudeltaan noin 36cm ja painaa noin 300 g.

Kuva Kim Kuntze

Siipipeili on tyvipuolelta vihreä ja kärkipuolelta musta.

Siipipeilin edessä ja takana on kapea melko vaalea raita. Nokka on hyvin siro.

Elintavat

Tavi syö pääasiassa erilaisia nilviäisiä, hyönteisiä, ja muita pieneliöitä. Se syö myös vesikasvien siemeniä.

Tavit rakentavat usein pesänsä hyvin kauas vedestä puiden tai pensaiden suojaan. Pesän kuitenkin pitäisi olla aika kostea paikka. Naaras munii yleensä n. 8-11 munaa pesäänsä.

Levinneisyys

Pesimälintuna se on koko Suomessa. Tavia esiintyy myös Lapin maisemilla. Pesii hyvin kosteiden pensaiden tuntumassa.

TELKKÄ

Tuntomerkit

Telkän luonteenomainen lajipiirre on kolmiomainen pää, josta erottuu selvästi kirkkaan keltainen silmä. Telkkä on 40 - 51 cm pitkä.

Kuva Wikipedia

Naaraan pää on ruskea, yläruumis tummanharmaa, etukaula ja vatsa valkoinen ja kyljellä on valkoinen juova. Koiraan selkä ja pyrstö ovat mustat ja vatsapuoli on valkoinen.

Elintavat

Telkkä viihtyy kaikenlaisissa vesistöissä. Ulkosaaristossa telkän pesintä on kuitenkin harvinaista. Suosituimpia pesimäpaikkoja ovat kaislikkoiset ja ruohikkoiset, matalat järvet sekä suvannot ja lahdemat.

Luonnossa telkkä munii onttoihin puihin. Munia tulee 8 - 14 kpl, jotka ovat vihreän harmaita ja kooltaan hieman kananmunia suurempia.

Levinneisyys

Telkkä pesii koko Suomessa, lukuun ottamatta puuttomia tunturiseutuja ja ulkosaaristoa.

Telkkä on Euroopan "suomalaisimpia" lintuja, sillä Euroopan telkkä kannasta noin 40 % pesii Suomessa. Suomen parimäärä on 180 000-250 000 ja se runsastuu koko ajan.

UIVELO

Tuntomerkit

Uivelon nokan kärjestä pyrstön kärkeen pituus on 38 - 44 senttimetriä ja siipien kärkiväli 56 - 69 senttimetriä ja paino on 450 - 650 g.

Kuva Kim Kuntze

Koiraspuolisen yksilön tunnistaa silmiinpistävästä mustavalkoisesta värityksestään. Se on yleisväritykseltään valkoinen, mutta sillä on musta nokan tyvitäplä, takaraivon viirut sekä selän juovat.

Elintavat

Uivelo nukkuu yleensä kolossa tai pesässä. Uivelo munii toukokuussa 7-11 munaa, joita se hautoo 25 vuorokautta.

Uivelon pääasiallista ravintoa ovat pikkekukat, vesihyönteiset, äyriäiset ja sammakontoukat.

Levinneisyys

Pesimäaikaan uivelon levinneisyysalue ulottuu Skandinavian pohjoisosista pitkälle Venäjän puolelle. Laji talvehtii Skandinavian eteläosissa, Keski-Euroopassa, Balkanilla ja Mustameren ympäristössä sekä Intiassa, Kiinassa, Korean niemimaalla ja Japanissa.

Suomen uivelokanta on kasvanut 1950-luvulta lähtien ja on nykyisin arviolta 2 000 - 3 000 paria.

Oppaan kokoaminen ja lähteet:

Lintujen esittelyjen kirjoittajat ovat Pyhän koulun oppilaita. Esittelyjen kirjoittamisessa on käytetty lähteenä pääosin Wikipediaa.

Kuvat ovat Kim Kuntzen ottamia ja hänen luvallaan käytettyjä. Osa kuvista on Wikipediasta.

Kiitos kaikille, jotka ovat olleet mukana Lintuoppaan teossa.